

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindellicorum & Græcensis, 1716

§. VIII. De voluntatis objecto formali, & materiali, ubi occasionaliter propositio octava, & nona damnata ab Innoc. XI. declaratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

directè contra, sed phantasia abstrahendo à talibus objectis; quare frustra fatigant caput tentati repellendo tentationes, interea relinquunt cursum imagina-

tiva veraciter representantis tentationis objectum, sunt hi similes ijs, qui volunt sistere cursum aquæ, quin obstruant scaturiginem.

§. VIII.

De voluntatis objecto formali, & materiali ubi occasionaliter propositio octava & nona damnata ab Innoc. XI, fuisse declaratur.

499. **C**ertum est, quòd objectum adæquatum voluntatis sit tum bonum, tum malum, hoc fugit, illud appetit: sicut totale objectum intellectus est verum & falsum, istud negantium actum, illud affirmantium. Ratio, quòd non solum prosequamur bonum, sed etiam aversemur malum.

Tria sunt genera bonorum, honestum, jucundum, seu delectabile, & utile: sicut malum omne, vel est inhonestum, vel doloriferum, vel perniciosum utili oppositum quemadmodum sensibilis pulchritudo consistens in decora partium proportione blanditur oculis, eosque oblectat in rebus tum artefactis e. g. picturis, ædificijs &c. tum naturalibus, puta floribus, arboribus &c. ita plurimæ actiones humanæ, nempe actus virtutum omnium habent decoram proportionem, ac convenientiam cum voluntate huicque arrident: huiusmodi decor est spiritualis pulchritudo, & decencia, quam honestatem dicimus, eaque secundum om-

nes sita est in convenientia, & consonantia cum ratione recta.

Jucundum bonum est, quod suaviter afficit, vel corporeas potentias, aut animum, unde est aliud sensibile, aliud insensibile, seu spirituale.

Utile bonum est similiter duplex, unum sensibile, sive corporeum conduccens ad bonum jucundum corpori, alterum, insensibile, seu spirituale conduccens ad honestatem: sicut pecunia non desideratur ratione sui, seu in quantum est ponderosum metallum, sed ut est materia utilis ad largitionem honestam aut prodigam. Hinc bona tam jucunda quam utilia sunt simul honesta, si in ijs velut in fine non quiescat voluntas, sed his utitur ut medijs ad finis honesti consecutionem.

Omnia dicta tria genera bonorum sunt respectiva relatè, vel ad naturam rationalem, ut bonum honestum, bonum autem jucundum comparativè, vel ad naturam rationalem aut ad sensus corporis.

Utile

Utile vero refertur ad utrumque præfatum bonum.

Pariformiter tria genera malorum sunt respectiva, sic inhonestum oppositum bonesto est id, quod disconvenit cum recta ratione, ac natura rationali; doloriferum oppositum jucundo malè afficit, seu affligit potentiam, quam afflictionem dolorem dicimus, si affligitur voluntas, est dolor spiritualis, si potentia aliqua corporis dicitur dolor corporalis. Malum perniciosum pugnat cum utili impedit enim finis consecutionem, aut saltem retardat.

500. Præter respectivam bonitatem, & malitiam datur bonitas absoluta, nam, ut bene discurrit Izquierdo *de Deo D. 35. à num. 155.* ad essentiam omnis virtutis moralis spectat per se, ac directè intendere, procurare ac ponere bonum aliquod ut finem proprium. Illud bonum quod quævis virtus intendit ut finem proprium præter explicatam honestatem relativam ad personam, quam respicit velut subjectum, cui congruit, includit bonitatem absolutam, quæ in se bonus est virtutis finis proprius: omnis enim virtutis actus est ens in se bonum bonitate etiam absolutâ consistente in quadam velut venustate, nobilitate seu dignitate ejus, quia amamus virtutem etiam in inimico, ubi ratio amandi nequit esse inimicus, sed ipsa virtus, ergo hæc est secundum se amabilis.

Hinc pro specifica diversitate finium est etiam hæc absoluta bonitas specie diversa. Ex opposito malitia absoluta consistit in turpitudine, ignobilitate, ac indignitate finis oppositi vitij virtuti. His præmissis,

501. Quæres primò, an tam bonum quam malum sit objectum formale, seu motivum voluntatis, formale inquam, quia secundum omnes utrumque est objectum materiale, ambo enim terminant voluntatem, bonum medio actu prosecutionis, malum medio actu fugæ, seu aversionis. Item omnes fatentur, quòd formale objectum voluntatis sit bonum. Dubium superest, an adæquatum motivum sit tantum bonum non solum respectu actuum prosecutionis, sed etiam fugæ, ac detestationis.

Ante resolutionem notandum, quòd actus voluntatis alij sunt merè prosecutivi formaliter, alij merè aversativi, seu puræ fugæ: priores dicuntur, quibus ita amatur bonum, ut nullo modo formaliter odio habeatur malum; posteriores, quibus ita odio habetur malum, ut nullum omnino formaliter mediatè, aut immediatè ametur bonum, sive tanquam *finis qui*, id est, tanquam res volita, sive tanquam *finis cui*, id est, tanquam persona, cui bonum amo, vel malum nolo. Alij actus sunt mixti, id est, tales, quibus ita odio habetur malum, ut simul ametur bonum, ut si propter amatam bonitatem DEI detestor peccatum.

Dari actus purè prosecutivos est indubitatum, amor enim boni non est necessariò formaliter odium oppositi mali, utrum vicissim odium formale mali necessariò sit amor formalis boni oppositi est controversum. Affirmat Soarez 1. 2. *D. 1. de Passionibus S. 7. num. 2.* Esparza *de Peccati. quest. 82.* & ideo hæc opinio negat, quòd sola malitia possit adæquatè movere ad sui odium. Econ-

trà Lugo de Pœnit. D. 1. S. 2. Arriag. de Pœnit. D. 3. S. 3. Rhodes de Pœnit. D. 1. quæst. 1. S. 3. §. 3. negat quòd odium formale male sit necessariò amor formalis boni, consequenter affirmat, quòd voluntas pro suo totali motivo possit habere puram malitiam, quæ voluntatem moveat ad sui odium.

Respondeo ad quæstionem, & dico cum postrema sententia malitiam solam posse esse objectum formale movens voluntatem ad sui odium. Probat, quod de se disconvenit voluntati, se solo sufficit movere voluntatem ad sui odium, sed malitia de se sola disconvenit voluntati, ergo se solà potest movere voluntatem ad sui odium.

Confirmatur bonitas saltem absoluta secundum se sufficit ad amorem sui formalem, quin formaliter oderit malitiam oppositam, ergo etiam malitia absoluta sita in turpitudine, ignobilitate, foeditate, ac indignitate secundum se sufficit ad formale sui odium, quin formaliter moveat bonitas absoluta opposita ad amorem sui: formaliter, inquam, quia formalis recessus ab uno termino, seu extremo est necessariò virtualis accessus ad terminum, seu extremum oppositum, fugiens enim formaliter tenebras, æquivalenter amat lucem: odium morbi æquivaleret amori fanitatis, id est, formale odium morbi est amor virtualis fanitatis, quatenus supposita aversione à morbo, proposita fanitas excitat ad formalem sui amorem.

Confirmatur secundò voluntas saltem partialiter potest moveri à malo ad odium sui, ergo etiam adæquatè. Consequentia probatur, quia argumenta sen-

tentiæ oppositæ si probant non posse malum esse motivum adæquatam ad odium sui, urgent etiam non posse esse motivum parziale. Antecedens ergo probatur, voluntas non ideò præcisè detestatur tenebras, quia lux opposita bona est, sed etiam ideo, quia tenebræ impediunt lucem, seu excludunt, si enim hanc non excluderent, eas non odisset.

§ 02. Fundamentum principale sentientiæ oppositæ est hoc: si malitia esset per se motivum totale, aut parziale voluntatis, illa per se tenderet in sui destructionem, nam per se tenderet, & inclinaret voluntatem ad sui odium, seu displicentiam, aversionem, ac detestationem, sed odium malitiæ, hujus displicentia, detestatio, ac ab ea aversio est per se destructio malitiæ ergo per se tenderet ac inclinaret ad sui destructionem, sed est impossibilè, ut per se tendat ad sui destructionem, quia per se non potest tendere ad procurandum sibi malum.

Respondeo malitiam quæ per se movet ad sui odium, per accidens tantum tendere ad sui destructionem, per se enim tendit ad esse suum conservandum, hoc enim malitiæ bonum est, estò respectu voluntatis sit malum, hoc autem per accidens se habet respectu ipsiusmet mali, proinde quòd voluntas illud, si ei proponatur, aversetur, conaturque destruere, est pariter malo accidentale, siquidem nec exigit objici voluntati, neque illi objectum peit sui corruptionem.

§ 03. Quæres 2. An honor moderatus ex re bona secundum se sit honestè appetibilis, seu ut finis; est autem *honor testimonium excellentia, quæ*

est in homine maximè secundum virtutem, ita S. Th. 1. 2. q. 7. art. 7.

Dixi primò moderatus, quia si appetatur ob bonum non conveniens v. g. doctrinam, quam appetens non habet, aut si appetat majorem, quam sit doctrina sua, est culpa venialis, Less. de Just. lib. 3. cap. 2. num. 22. ut si quis aspiret ad officium honorabile, quo est indignus, aut cupiat præferri multò dignioribus, quæ ambitio si fit cum injuria alterius, erit, mortale.

Dixi secundò ex re bona, quia quærens honorem ex re illicita pro gravitate materiæ est ambitio mortalis, aut venialis. Idem dic, si quis ut acquirat, aut conservet honorem, adhibeat media illicita, cit. Less.

Ad quæstionem Respondet Lessius affirmativè hisce verbis: quòd si honor moderatè appetatur ex re bona e. g. studijs, virtute &c. nullum sit peccatum, etsi nullus alius finis honestus spectetur, quia est objectum indifferens, proximè accedens honesto, cum sit testimonium, & imago quædam virtutis, allagatque S. Th. 2. 2. quæst. 131. ar. 1. ad 3. ubi asserit honorem debito modo appetitum alios provocare ad bonum, & revocare à malo. Confirmatur præmium virtutis est per se honestè appetibile, sed honor est præmium virtutis, ergo.

Respondeo negativè cum S. Th. loco cit. in fin. Illi inquit qui solùm propter honorem vel bona faciunt, vel mala vitant, non sunt virtuosì. Unde in corpore dicit, quod homini eatenus debeat placere testimonium suæ excellentiæ, quòd ab alijs exhibetur,

quatenus ex hoc paratur sibi via ad hoc quòd alijs prosit: & hoc intendit ad 3. sub initium verbis allegatis pro Lessio, nempe quòd honor moderatus honestè sit, appetibilis ut via, seu ut medium utile ad bona externa, puta dignitates, officia, quibus DEO, & Reipublicæ servire possumus consequendas, vel aliorum salutem spiritualem DEIque gloriam promovendam: quo sensu locutus est Christus Matth. 5. *Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem.*

E contra si appetitur ut finis, est inanis gloria, uti pulchrè dislerit S. Th. qu. 132. art. 1. in Corp. cujus verba sunt: *Quòd quis bonum suum cognoscat, & approbet, non est peccatum, dicitur enim prima ad Corinth. 2. Nos autem non Spiritum mundi accepimus sed Spiritum, qui ex DEO est, ut sciamus, quæ à DEO donata sunt nobis. Similiter etiam non est peccatum, quòd aliquis velit bona opera sua ab alijs approbari: dicitur enim Matth. 5. luceat lux vestra coram hominibus. Et ideò appetitus gloriæ de se non nominat aliquid vitiosum. Sed appetitus inanis, vel vane gloriæ vitium importat, secundum illud Psal. 4. ut quid diligitis vanitatem. Potest autem gloria dici vanatè tripliciter. Uno modo ex parte rei, de quâ quis gloriam querit: puta, quòd quis gloriam querit de eo, quòd non est, vel de eo, quòd non est gloriæ dignum, sicut*

sicut de aliqua re fragili, & caduca. Alio modo ex parte ejus à quo quis gloriam querit, puta hominis, cujus judicium non est certum. Tertio modo ex parte ejus qui gloriam appetit, qui videlicet appetitum gloriae suae non refert in debitum finem, puta ad honorem DEI, vel proximi salutem. Ex quibus verbis aperte patet appetitum honoris etiam moderati secluso fine honesto non posse excusari à peccato, uti arguit etiam Laym. Lib. 3. Theologiae Mor. §. 3. num. 13. appetitus enim objecti indifferentis non relati ad finem honestum est inordinatus, uti patet ex textu S. Th. & amplius constabit ex dicendis, actus enim humani indifferentes per se non carent culpâ. Et sic solutum est argumentum Lessij.

Ad confirmationem concedo cum S. Th. 1. 2. q. 2. Art. 2. ad 1. virtuosos honeste operari propter praemium virtutis, at ibi negat honorem esse praemium virtutis, sed eos ab hominibus honorem accipere loco praemij, cum non habeant quid majus, quod dent; verum autem praemium virtutis sit beatitudo, propter quam virtuosi operantur, si autem propter honorem operarentur, jam non esset virtus, sed magis ambitio.

504. Quæres tertio an delectatio gustûs, aliorumque sensuum externorum oblectamenta, ut pulchritudo rei visæ, odor rei odoriferæ, suavitas concentûs, mollities rei tactæ, voluptas appetitûs sensitivi in opere conjugij pro-

pter se licite appeti possit. Affirmativa est complurium apud Dian. p. 3. tr. 5. Res. 6. Perez de Matr. D. 18. §. 7. num. 9.

Respondeo solam voluptatem in opere conjugij, aut solam voluptatem in cibo, & potu usque ad satietatem non posse esse finem, seu motivum licitum voluntatis, est nunc certum ex duplici propositione damnata ab Innocentio XI. nempe 8. & 9. prior ita habet: *Comedere & bibere usque ad satietatem ob solam voluptatem non est peccatum, modo non obsit valetudini, quia licite potest appetitus naturalis suis actibus frui*: Posterior: *Opus conjugij ob solam voluptatem exercitum omni penitus caret culpâ & defectu veniali*. Rationem utriusque dedi in tractatu Canonist. num. 117. & seq. quod inversio ordinis à natura intenti in delectabilibus sit peccaminosa, sed si voluptas, seu delectabilis pulchritudo, ac oblectabilitas rerum sensibilium assumatur sola pro motivo voluntatis, invertitur ordo à natura intentus, nam natura voluptatem, pulchritudinem &c. non intendit ut finem, sed ut medium, etsi enim secundum se non sit illicita, est tamen indifferens (honesti enim esse non potest, utpote brutis communis) nihil autem indifferens potest esse finis voluntatis per dicta num. 503. & dicenda num. 578.

505. Declaratur responsum universim pro omnibus delectabilibus, an, qualiterque licite appeti possint. Omnia delectabilia habent pro Regula necessitatem congruentiæ, ergo omnia assumenda

da sunt secundum finem, ad quem sunt destinata, nempe ut sublevetur necessitas, sic concentus Musicus est ordinatus, ut sublevetur tristitia, olfacimus aromata, quia sunt utilia ad caput confortandum, res pulchræ aspiciuntur ob utilitatem comparandi de jis experimentalem scientiam, hæc enim, dum nihil nocet, utilis est ad rectam vitæ gubernationem. Præterea caret culpâ præfata tria assumens ob honestam recreationem, aut in laboribus ob naturæ levamen, Cardenas *Dissert. 7. num. 37.* damnans venialis culpæ illa oblectabilia assumentes propter solam delectationem, deficient enim venialiter à præscripto temperantiæ: & ideo numero sequenti asserit in proposito. 8. damnari virtualiter istam: *Nullum est peccatum audire Musicam propter solam delectationem*: quia illa propositio virtualiter damnatur, ex qua evidenter inferitur formaliter damnata: sed propositio octava evidenter inferitur ex hoc: *Nullum est peccatum audire Musicam &c.* si hoc est licitum, etiam necesse est licere comedere, & bibere propter solam voluptatem.

Verùm huic doctrinæ postremæ videtur apertè contrariari P. Dominicus Viva ad præfata propositionem 8. & 9. *nam num. 6.* post medium ita loquitur: verum quidem est, quod possit propter se intendi directè oblectatio aliqua, quæ reperitur in ludo, in olf. Au floris, in auditione Musicæ, & in alijs actibus moraliter indifferentibus, ut ex aspectu campi vernantis, ex ambulatione in pomario, *Addit. n. 9. & 10.* est non fiant ex motivo, quia non sunt prohibi-

R. P. Karch, Diss.

ti, aliòve motivo honesto: reddítque rationem hujus, ac disparitatem, cur delectatio gustûs ex cibo, & potu, usûsque conjugalis nequeat directè, ac propter se intendi, secûs oblectatio in præfatis objectis sensuum aliorum, quòd voluntas, quæ ex his quæritur, sit à natura ordinata ad hoc ipsum, ut animum relaxet, conducit enim ad vitæ conservationem, id est, delectatio ejusmodi est conservationi vitæ consona, estque apta animum ad cœlestia trahere, ècontra voluptas gustûs, usûsque conjugalis potius retrahit, nec est instituta à natura ad relaxandum animum, sed finis comestionis, & potûs est conservatio individui, finis actûs conjugalis est generatio prolis, seu conservatio speciei: idcirco invertitur ordo naturæ, quando horum actuum delectatio directè ratione sui intenditur, ita Viva locis citatis.

506. Dices directè intendens solam ex aspectu Rosæ, aut ex auditu Musicæ &c. voluptatem operatur instar belluæ; ergo peccat. Respondeo nego assumptum, quia homo intendens eam advertit, quòd sit moderata, & quòd non sit prohibita, esto non sit necesse, ut ideo operetur, si detur actus in individuo indifferens, bellua non advertit sic ad voluptatem.

Instabis ergo homo delectatione ejusmodi fruitur, non utitur; atqui asserere quòd appetitus naturalis suis actibus licitè fruatur, damnatur in propositione 8.

Respondeo cum Viva *num. 7. juncto 13.* Negando consequentiam: inter *frui*, & *uti* est differentia in eo, quòd fruitio sit circa finem, usus circa media.

Ccc

Hinc

Hinc Seneca *Lib. de vita beata* cuidam Epicuri Discipulo scribit: *Tu voluptate fruieris, ego utor*: delectatio ex objectis sensuum externorum excepto gustu est quidem finis explicitè directè intentus sed non ultimus, nam implicite ordinatur ut medium ad vitæ conservationem: idcirco homo se oblectans pulchritudine Rosæ, hujus fragrantia, suavitate Musicæ non fruitur, quamvis expressè eam solam intendat cum advertentia, quòd non prohibeatur, sed utitur, utpote de se ordinabili ad finem debitum.

Ego sententiam Cardenas cum opinione Patris Viva concilio, censens esse veram Patris Viva hucusque expositam, nempe ut delectatio capienda ex visu Rosæ, &c. sit finis non ultimus, sed ulterius implicite ordinatus ad vitæ conservationem, Cardenas verò opinio procedat de delectatione ut fine ultimo negativè, seu non subordinato etiam implicite vitæ conservationi.

507. Quid sentiendum de causali illa propositionis 8. *quia licitè potest appetitus naturalis suis actibus frui*. Hæc causalis est universalis, continens falsissimum principium: nam ex illo inferitur non modo propositio damnata ista: *Licitum est comedere usque ad satietatem propter solam voluptatem*, sed etiam fas esse appetitui quolibet actu suo frui, puta ebrietate, libidine præpostera. Et ideo Didacus Hurtadus ad hanc propositionem in *Reformata Theolog. Dissert. 6. nu. 2.* ait eam esse plusquam scandalosam, & perniciosam, cum non sit creaturæ rationalis, sed belluarum eò ferri, quocumque inclinatur appetitus naturalis, apud quem nulla est discretio

actus, & delectationis honesta à brutali & turpi. Hinc ortum habet continua lucta carnis adversus Spiritum concupiscentis, & Spiritus adversus carnem, nam de licitis actibus non luctamur, nisi fortè ad mortificationem subtrahendo nobis etiam ex jis, quibus licitè possemus uti: qua propter fortitudo, temperantia, continentia, aliæque similes virtutes vi sui specialis muneris sunt occupatæ in opprimendis passionibus, ne ad illicita pertrahant.

Meritò igitur proscripta est dicta propositio ob causalem adhibitam in sua universalitate, cum ex ejus subsistentia inferatur licentia fruendi quibusvis actibus sensuum externorum et si fædissimis; debere autem dictam causalem universaliter summi est manifestum, alias ineptè, & contra Regulas Dialecticæ ex ea concluderet, quòd liceat comedere, & bibere ad satietatem ob solam delectationem: nam si causalis esset particularis, id est, si intelligeretur de aliquibus tantum actibus appetitus naturalis, ineptissimè propositio damnata esset illata, siquidem ex particularibus nihil legitime concluditur: ex hoc enim, quòd interdum licitè intendatur delectatio, non est bona hæc conclusio, ergo licita est cibi, & potus sumptio ob solam voluptatem, usque ad satietatem.

508. Univerfa doctrina Superior reducitur ad principium universale quo utitur S. Th. 2. 2. q. 141. Art. 6. nimirum, quòd in delectabilibus Regula temperantiæ sit sumenda secundum necessitatem vitæ. Unde cum morales virtutes consistant in ordine rationis, ordo autem rationis stet in eo, quòd aliqua

ordinet ad finem: hinc temperantia una ex virtutibus moralibus ordinat delectabilia ad eum finem, quò subleventur necessitates hujus vite.

Audiat de hoc Angelicus loco citato præceptor: *Omnia autem delectabilia, quæ in usum hominis veniunt, ordinantur ad aliquam hujus vite necessitatem, sicut ad finem: & ideo temperantia accipit necessitatem hujus vite, sicut Regulam delectabilium, quibus utitur, ut scilicet tantum eis utatur, quantum necessitas hujus vite requirit.* Ubi per *tantum* eis utatur, reprobatur causalem propositionem damnatam volentem quòd appetitus naturalis licitè fruatur suis actibus.

Pergit S. Doctor in Responso ad 2. declarando necessitatem ad obviandum scrupulis: *Necessitas humana vite potest attendi dupliciter, uno modo secundum quod dicitur necessarium illud, sine quo res nullo modo potest esse, sicut cibus est necessarius animali. Alio modo secundum quod dicitur necessarium illud, sine quo res non potest convenienter esse. Temperantia autem non solum attendit primam necessitatem, sed etiam secundam.* Adhuc clariùs necessitatis hujus gradus exponit q. 14. de malo Art. 1. ad. 1. *Regula rationis hæc est, ut homo sumat cibum, secundum quod convenit sustentationi nostræ & bonæ habitudinis hominis,*

& conservationi eorum, cum quibus vivit.

Ex priore loco D. Th. Cajet. ad 2. sic concludit: *Qui convivium celebraret non consonum gradui suo, & convivarum juxta facultates, & honestatem non esset factum satis congruentie presentis vite, ac conversationis.* Necessitas ergo congruentie presentis vite est Regula temperantiae, secundum quam etiam imperat alijs virtutibus puta liberalitati, urbanitati, & sic qua alia opus quandoque est.

509. Dubium est an damnata censeatur etiam ista propositio: *Licitum est comedere, & bibere moderatè ob solam delectationem negativum.* Viva n. 6. imputat Moyx in *Select. tr. 6. D. 2. q. 3. nu. 5.* alijsque apud eundem. Ipse affirmat ob rationem datam *num. 504.* & deinceps datque ulteriorem rationem: quia bonum, quod non est proprium hominis, in quantum homo est, sed est commune homini, & belluis, non videtur gratia sui appetibile siquidem à natura illud propter finem altiorem intenditur in homine, & ideo homo propter hanc finem à natura intentum debet illud intendere, hujusmodi autem est voluptas in cibo, potu, ac in venereis; ergo neutra potest propter se intendi.

Contra est quod Moya cum ab eccl'ie dictam propositionem ut probabilem sustineat omisi particula *Solam*: sic enim asserit *licitam esse delectationem moderatam gustûs (sicut & olfactûs & auditûs) directè intendere & propter illam*

illam captandam, comedere, & bibere, docent non pauci, nec infima nota Doctores, quorum sententia probabilis est.

Hanc probabilitatem non esse damnatam defendit Card. à num. 7. contra Filguera: quia propositio Moyana nec æquivaleret damnatæ, nec damnatam infert non æquivaleret, nam damnata plus affirmat, quàm Moyana, siquidem damnata asserit fas esse comedere &c. usque ad satietatem, & propter solam voluptatem, neutrum dicit Moyana: sed minus affirmans non æquivaleret plus affirmanti. Deinde terminus *usque ad satietatem* opponitur cibo moderato, seu necessario ad sustentationem, sed propositiones constantes terminis repugnantibus non sibi æquivalent: quæ ratio etiam probat ex Moyana non inferri legitime damnatam: cum hæc defendat esse licitam comestionem usque ad satietatem propter *solam voluptatem*, utrumque reprobat Moya. Nec refert, quod Moya dicat directè intendi posse delectationem, nam hæc non intenditur ut finis ultimus, sed ut subordinatus alteri, ita ut voluptas capiatur directè quidem, at non ultimo, sed propter finem sustentationis vitæ: sic intelligendam esse propositionem Moyanam, colligitur ex eodem, dum asserit, fas esse intendere comestionem necessariam ad vitæ sustentationem, ergo sic edens saltem virtualiter intendit principaliter vitæ sustentationem, nam cum hæc est necessaria comestio sive moderata connexa.

Respondedo me subscribere cum Cardenas Patri Moyæ, concedere tamen as-

sertum Patris Viva, quia in eo cum sola voluptas sit finis ultimè intentus, excluditur finis verus, qui est necessitas sustentationis exposita à S. Th. n. 508.

Claudo hunc §. notando cum Carden. num. 24. quod vox *satietas*, cuius sit mentio in propositione octava, duplex habeat significatum: primum est, quod satisfaciat fami: alterum est, quod importet sumptionem cibi in majori quantitate, quàm postulet necessitas sustentationis vitæ, & in hoc secundo sensu putat illum summi in damnata propositione. Unde dum Pater Viva n. 13. sub principium admittit, quod comestio usque ad satietatem ordinata ad finem honestum, non sit illicita, videtur satietatem summere in primo sensu: è contra dum num. 10. concedit, quod licita sit comestio ad satietatem ordinata ad vomitum necessarium e. g. recuperandæ salutis sumpsit in secundo sensu.

§ 10. Adde ex Viva num. 10. ubi respondet ad argumentum opinionis impugnatæ à num. 504. ductum ab actibus moralibus indifferentibus in individuo: ut si quis accedat ad ignem, ut se calefaciat, vel si deambulet in pomario intendens solam delectationem illam naturalem, quæ inde percipitur licitè agit, ergo pariter licitè quis ad satietatem comedit, & utitur conjugio ob solam voluptatem; quam consequentiam probat sic contraria opinio, quia magis, & minus non variat speciem, proinde si actus antecedentis sunt actus morales indifferentes erunt etiam moraliter indifferentes actus Conclusionis.

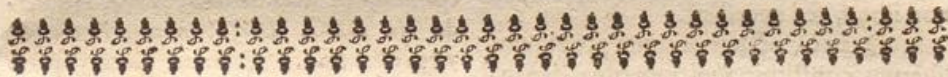
Ad hoc argumentum negat consequentiam, hujusque probationem, falsum enim

enim est, quod magis, & minus in moralibus non varient speciem; cum enim virtus moralis consistat in mediocritate, actus exerrantes à mediocritate per excessum, aut defectum nequeunt esse in specie virtutis, sed vitij: sic si minus, aut plus detur, quam oportet, non est actus liberalitatis, sed prior est avaritia, posterior prodigalitat. Similiter est actus loquacitatis loqui magis, quam expediat ad convenientem recreationem oppositus virtuti, quam D. Th. 2. 2. *quest.* 143. *art.* 1. Austeritatem vocat.

Actus morales indifferentes in individuo *fi*ctetur non damnari *num.* 10. *in fin.* & *num.* 13. in principio in damnatis propositionibus, cui assentitur Cardenas

num. 15. dans hanc rationem quod ejusmodi actus non possint esse antecedens, ex quo legitime deducatur propositio damnata alterutra: non enim valet hæc consequentia: licite possunt elici actus morales indifferentes in individuo, ergo licitum est comedere ob solam voluptatem; nam illicitas consequentis hujus stare potest cum licitate antecedentis, nam consequens pervertit finem à natura intentum, secus antecedens, sed præcisè omitterit finem honestum, cujus intentionem esse necessariam in omnibus actionibus moralibus non agnoscit, de quo infra suo loco.

* * *

ARTICULUS II.

De voluntario Libero actuali morali.

511. **D**isputatur in Scholis, quæ sint constitutiva actus primi proximi liberi definiti *num.* 450. Respondi olim libertarem actus primi proximi esse denominationem partim intrinsecam voluntati, partim alijs realiter ab ea distinctis. Primò igitur requiritur voluntas. Secundò, omnipotentia DEI applicata. Tertiò, habitus infusus respectu actuum supernaturalium, aut aliud principium extrinsecum supplens defectum habitus physicè influens (prout accidit in peccatore spoliato habitibus supernaturalibus infusis) ac gratia actualis

moraliter influens, nempe ex parte intellectus illustratio supernaturalis intellectum illuminans, & ex parte voluntatis inspiratio.

Tam illustratio, quam inspiratio sunt actus producti à DEO in nobis sine nobis liberè cooperantibus, qui actus nos excitant, alliciunt, & invitant ad liberè consentiendum, in hoc enim situs est illorum influxus moralis in actus supernaturales salutare, nulla namque necessitas est illis attribuendi virtutem physicam activam, uti fert communior opinio Soarij *lib.* 3. *de Auxillis gratia,* *cap.*